

УДК 343.6
DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-324-329

Катерина ВЛАД[©]
здобувач
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО НАД ДІТЬМИ

Здійснено пошук оптимальних шляхів удосконалення вітчизняного законодавства в частині кримінальної відповідальності за домашнє насильство над дітьми. Зроблено висновок щодо доцільності розгляду питання стосовно встановлення підвищеної кримінальної відповідальності за домашнє насильство над неповнолітніми дітьми, порівняно із дорослими особами. Для цього можливо ст. 126-1 КК України доповнити кваліфікованим видом домашнього насильства – домашнього насильства, вчиненого щодо неповнолітньої дитини.

Ключові слова: дитина, домашнє насильство, зарубіжний досвід, кримінальна відповідальність, неповнолітні, насильство.

Постановка проблеми. Домашнє насильство є глобальною проблемою, яка щоденно завдає шкоди найціннішим благам людини – честі, гідності, життю та здоров'ю. Воно заподіює не лише фізичного болю, моральних страждань, але й підриває почуття безпеки, захищеності особи, тримає її у стані постійного нервового напруження, що може призвести до розладів психіки, депресій, нервових зривів чи розвитку психічного захворювання. Для України, як і для багатьох інших країн світу, ця проблема є досить гострою [1, с. 27]. При цьому насильство щодо найменш захищених членів суспільства – дітей, є об'єктивним «індикатором» всіх негативних тенденцій у суспільстві. Насильство над дітьми залишається загальносвітовим «прокляттям», і боротися з ним необхідно без зволікання [2, с.1]. Тому цивілізоване суспільство повинно гарантувати безпеку своїм громадянам, зокрема захищати дітей від різних негативних виявів сучасного життя, одним із яких є домашнє насильство. Захист прав дитини в Україні уможлиблюють кримінально-правові засоби, до яких належать суворі санкції стосовно осіб, що вчинили злочин проти дитини. Кримінальний кодекс (далі – КК) України загалом забезпечує захист прав і законних інтересів дитини від злочинних посягань [3, с.79]. Це пов'язано з тим, що «найвищим рівнем охорони громадян є кримінально-правовий захист, який забезпечує можливість застосування найбільш суворих санкцій до осіб, що заподіюють суттєву шкоду фізичному, моральному, а також соціальному розвитку підростаючого покоління» [4, с. 35].

Отже, лише з позитивного боку слід відзначити, що у зв'язку з ратифікацією Верховною Радою України Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, так званої Стамбульської конвенції, Законом України «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 6 грудня 2017 року №2227-VIII до вітчизняного КК внесені зміни, що стосуються, зокрема, криміналізації домашнього насильства як окремого злочинного діяння, а саме ст. 126-1 КК України «Домашнє насильство».

Проте, за даними Генеральної прокуратури України, частка дітей, які потерпіли від домашнього насильства, серед загальної кількості потерпілих від сімейного насильства не є значною. Тож у 2015 р. вона становила 11,8 %; у 2016 р. – 12 %; 2017 р. – 11,8 %, 2018 р. – 9,7 % та у 2019 р. – 7,3 % [5]. Ці цифри, на нашу думку, зайвий раз підтверджують висновок, який зробила у своєму дослідженні Н. В. Лесько, що «насильство стосовно дітей в сім'ї є латентним правопорушенням, а тому існуючі статистичні дані не відображають його реальних масштабів» [2, с.12]. Наприклад, «протягом 2014-2015 ро-

ків Київський міжнародний інститут соціології на замовлення Ради Європи у рамках проєкту «Зміцнення та захист прав дітей в Україні» здійснив всеукраїнське дослідження «Громадська думка з питань насильства стосовно дітей». За результатами цього дослідження було виявлено, що 65 % дітей в Україні зазнають хоча би одного виду насильства, а 4 % зазнають одразу всіх видів насильства» [6].

Однією з причин невеликого відсотка виявлених фактів домашнього насильства щодо дітей в Україні, на нашу думку, можуть бути й недоліки у відповідному законодавстві, що заважають більш повно виявляти такі факти, а також притягувати винних осіб до відповідальності.

Тому постає питання щодо вироблення обґрунтованих з наукового та практичного погляду рекомендацій, адресованих як законодавцю для усунення недоліків нормативної регламентації відповідальності за вказаний злочин, так і правозастосовним органам для правильного й однакового застосування кримінального закону.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Суттєвий внесок у розробку нормативної регламентації відповідальності за насильство у сім'ї та його запобігання здійснили А. Блага, В. Брижик, А. Волощук, В. Галуцько, Б. Головкін, Т. Журавель, О. Кочемировська, Л. Крижна, К. Левченко, Ю. Лисюк, О. Мартиненко, Ю. Приколотіна, Г. Христова, Х. Ярмачі, М. Ясеновська та ін. Однак окремо питання кримінальної відповідальності за домашнє насильство над дітьми, що підпадає під ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ст. 126-1 КК України, не розглядалися.

Отже, на сьогодні актуальним є пошук шляхів вдосконалення чинної вітчизняної нормативної бази, зокрема й ст. 126-1 КК України, в частині протидії такому негативному явищу.

Метою статті є пошук окремих оптимальних шляхів удосконалення кримінальної відповідальності за ст. 126-1 КК України у формі домашнього насильства над дітьми у вітчизняному кримінальному законодавстві.

Виклад основного матеріалу. Для початку слід визначитись, хто є потерпілим від домашнього насильства над дітьми у контексті розгляданої нами кримінально-правової норми. Тож диспозиція ст. 126-1 КК України, що складається лише з однієї частини, має такий вигляд:

«Домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи...» [7].

З наведеної диспозиції випливає, що потерпілими від розгляданого злочину можуть бути лише «один із подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах» [7]. Як бачимо, про дітей тут жодної згадки. Тому для правильного тлумачення цієї ознаки слід звертатись до інших законодавчих актів.

Але спочатку визначимось, хто взагалі може бути потерпілим від кримінального правопорушення, передбаченого ст. 126-1 КК України. На нашу думку, під цей перелік потерпілих підпадають перелічені у ч. 2 ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» особи, незалежно від факту спільного проживання, а саме: «1) подружжя; 2) колишнє подружжя; 3) наречені; 4) мати (батько) або діти одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя); 5) особи, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти; 6) особи, які мають спільну дитину (дітей); 7) батьки (мати, батько) і дитина (діти); 8) дід (баба) та онук (онука); 9) прадід (прабаба) та правнук (правнучка); 10) вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка); 11) рідні брати і сестри; 12) інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати і сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онука); 13) діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну дитину (дітей), які не є спільними або всиновленими; 14) опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою; 15) прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя» [8]. Крім того, відповідно до ч. 3 цього Закону потерпілими від домашнього насильства можуть також бути інші родичі та інші особи, які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, за умови спільного

проживання [8].

Не оспороюючи цього переліку, відзначимо, що діти у ньому, як потерпілі від домашнього насильства, вказані у декількох категоріях осіб. І, відповідно, у деяких пунктах ст. 3 вищезазначеного Закону окремі категорії дітей можуть тлумачитись за віковими рамками ширше, ніж це розуміється у контексті ст. 6 Сімейного кодексу України, згідно з якою «правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття» [9], тобто вісімнадцяти років. Наприклад, стосовно п.7 у відносинах батько (мати) і дитина жертвою домашнього насильства від батька може бути дитина віком і більше вісімнадцяти років.

Тому, щоб більш точно охарактеризувати потерпілого від домашнього насильства над дітьми у контексті ст. 126-1 КК України, треба звертатись до положень п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», відповідно до якої дитиною, яка постраждала від домашнього насильства, є особа, яка не досягла вісімнадцяти років та зазнала домашнього насильства у будь-якій формі або стала свідком (очевидцем) такого насильства [8]. Однак і це визначення треба використовувати із застереженнями. Зокрема, видами домашнього насильства є фізичне, психологічне, економічне або сексуальне насильство. Водночас домашнє сексуальне насильство над дітьми треба кваліфікувати за відповідними статтями Розділу IV Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи».

Отже, вищенаведене визначення можна застосовувати для характеристики особи, потерпілої від таких різновидів домашнього насильства над дітьми, як фізичне, психологічне або економічне насильство, причому ми підтримуємо позицію законодавця, що дитина, яка стала свідком (очевидцем) домашнього насильства, крім сексуального, над будь-якою особою, зазначеною у ч. 2,3 ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», також автоматично перетворюється на особу, яка є потерпілою від домашнього насильства, оскільки не може не зазнавати моральних переживань від спостереження такого насильства. Це впливає з поняття психологічне насильство, розміщеного у п. 14 ч. 1 ст. 1 вищеназваного Закону, відповідно до якого це форма домашнього насильства, що включає, зокрема, словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб [8]. Можна сказати, що дитина набуває ознак жертви психологічного насильства як різновиду домашнього насильства.

Тому дозволимо собі не погодитись із вироком Любарського районного суду Житомирської області від 30 жовтня 2019 р., яким ОСОБА_3 було засуджено за ст. 126-1 КК України за домашнє насильство щодо колишньої дружини ОСОБА_4: «під час спільного проживання із ОСОБА_4, винний у присутності їх трьох спільних неповнолітніх дітей, умисно, систематично вчиняв щодо своєї колишньої дружини психологічне насильство, що призвело до психологічних страждань та погіршення якості її життя. Вказані дії ОСОБА_3, виражались у щоденному, постійному вчиненні щодо своєї колишньої дружини, в тому числі у присутності неповнолітніх дітей, погроз нанесення шкоди її здоров'ю шляхом заподіяння тілесних ушкоджень та побоїв, погроз фізичною розправою в її бік, висловлюванням в її адресу словами нецензурної лексики тощо» [10]. Потерпілою від цього кримінального правопорушення було визнано лише колишню дружину винної особи, а троє неповнолітніх дітей, які були постійними свідками фактів домашнього насильства вчинюваного батьком щодо їхньої матері, не розглядалися як потерпілі від психологічного насильства, від якого вони, безсумнівно, страждали. Проте, на нашу думку, слідчі та судові органи повинні були розглянути питання щодо визнання цих дітей також потерпілими від домашнього насильства, що вчиняв ОСОБА_3.

Повертаючись до аналізу диспозиції ст. 126-1 КК України крізь призму захисту різних категорій потерпілих від цього кримінального правопорушення, треба зазначити, що всі вони перебувають під однаковою кримінально-правовою охороною, оскільки відповідальність за домашнє насильство над ними передбачено в єдиній кримінально-правовій нормі з єдиним покаранням, тобто можуть статись випадки, коли винна особа за домашнє насильство над дорослим членом сім'ї отримає більш суворе покарання, ніж за домашнє насильство, вчинене над дитиною.

Наприклад, вироком Бродівського районного суду Львівської області від 31 жовтня 2019 р. ОСОБА_1 було засуджено за ст. 126-1 КК України до покарання у вигляді одного року одинадцяти місяців обмеження волі, без застосування ст. 75 КК України, за вчинення чотирьох зафіксованих фактів домашнього психологічного насильства стосовно своєї колишньої дружини, що полягали у нецензурних висловлюваннях та погрозах

фізичною розправою щодо неї [11]. Тимчасом як за аналогічні, також чотири, зафіксованих факти домашнього насильства, що вчиняв батько стосовно своєї неповнолітньої доньки, вироком Козятинського міськрайонного суду Вінницької області від 31 жовтня 2019 р. цього батька було засуджено лише до двохсот годин громадських робіт [12]. А у вищенаведеному нами вирокі Любарського районного суду Житомирської області від 30 жовтня 2019 р., де потерпілими від домашнього насильства були фактично чотири особи, у тому числі троє неповнолітніх дітей, винний отримав покарання у вигляді громадських робіт на строк двісті сорок годин [10].

Проте ситуація, коли домашній насильник над дитиною може отримати покарання більш м'яке, ніж кривдник дорослої особи, на нашу думку, не повною мірою відповідає принципу справедливості кримінального права, оскільки суспільна небезпечність фактів домашнього насильства над дітьми є вищою, ніж над повнолітніми особами.

Це пов'язано із тим, що неповнолітній дитині легше заподіяти шкоду, ніж дорослій особі. Більша уразливість дітей до насильства пояснюється їх фізичною, психічною та соціальною незрілістю, а також залежним (підлеглим) становищем щодо дорослих, чи то батьки, опікуни, вихователі, вчителі [13]. Діти, особливо у малолітньому віці, нездатні себе захистити від насильства з боку дорослих належним чином.

Крім того, «до набутих рис характеру дітей, які постраждали від насильства, можуть бути віднесені занижена самооцінка, невпевненість, несформовані вольові якості, потреби. Часто в таких дітей спостерігається підвищена тривожність, страх, що породжує агресію як компенсаторний механізм, прагнення діяти всупереч вимогам. Чим молодша дитина, тим більша вірогідність того, що у неї буде затримка психічного розвитку, неврози та ін. Систематичне знущання з дитини без причин і пояснень з боку дорослих викликає тяжке порушення процесу розвитку дитини з фіксацією на конкретному періоді, коли відбувалось насилля. Насильство над дітьми несе дуже серйозні негативні соціальні наслідки. Воно породжує у дітей бажання вчиняти терор, безладдя; відчуття відсутності допомоги, невпевненості, безнадійності або безсилля; відчуття провини; відчуття придушення волі; примари; відсутність самоповаги; настирливі сподади; напади страхів, депресію; фобії, смуток; роздуми про самогубство; самозвинувачення; втрату довіри; сумніви щодо віри в щось; наркотичну/алкогольну залежність; жагу помсти» [14].

Тобто у дорослому віці дитина, яка зазнає домашнього насильства, з високою імовірністю сама буде схильною до такого насильства або до вчинення будь-яких інших злочинних діянь, пов'язаних із насильством.

Отже, можна зробити **висновок**, що суспільна небезпечність домашнього насильства над дітьми, особливо над малолітніми, є значно вищою, порівняно з насильством щодо дорослих осіб, оскільки спричиняє негативний вплив на формування особистості, зокрема, породжує нові покоління домашніх насильників.

На нашу думку, у контексті пошуку оптимальних шляхів удосконалення кримінальної відповідальності за ст. 126-1 КК України у формі домашнього насильства над дітьми, доцільним буде розглянути питання щодо встановлення підвищеної кримінальної відповідальності за домашнє насильство над неповнолітніми дітьми, порівняно із дорослими особами. Для цього можливо ст. 126-1 КК України доповнити кваліфікованим видом домашнього насильства – домашнього насильства, вчиненого щодо неповнолітньої дитини.

Список використаних джерел

1. Гаврильців М. Т. Міжнародний досвід протидії сімейному насильству та перспективи імплементації в Україні. *Кримінально-правові та адміністративно-правові основи протидії насильству в сім'ї* : матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (Івано-Франківськ, 27 бер. 2017 р.): редкол.: В. М. Вовк, А. П. Калініченко, А. В. Ляшук, І. В. Дроздова та ін.]. Івано-Франківськ : Націон. акад. внутр. справ, 2017. С. 27–29.

2. Лесько Н. В. Адміністративно-правове забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері захисту дітей від насильства та інших протиправних дій : автореф. дис. канд. юрид. наук. Львів, 2019. 36 с.

3. Казміренко В. О. Вияви домашнього насильства над дітьми. *Юридична психологія*. 2017. № 1. С. 78–92. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2010-1/doc/1/05.pdf>

4. Косенко С. Захист прав неповнолітніх потерпілих від статевих злочинів. *Право України*. 2003. № 2. С. 35–38.

5. Статистична інформація. Генеральна прокуратура України: офіційний вебсайт. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html> (дата звернення: 25.07.2020).

6. За домашнє насильство – за ґрати: Як в Україні та світі борються зі знушенням у родині. URL: <http://biloteg.org.ua/wp-content/uploads/2020/01/Nasylstvo.pdf>
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341 – III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 25.09.2020)
8. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 25.09.2020).
9. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 25.09.2020).
10. Вирок Любарського районного суду Житомирської області від 30 жовтня 2019 р. Справа № 282/560/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85276452>
11. Вирок Бродівського районного суду Львівської області від 31 жовтня 2019 р. Справа № 439/1474/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85339877>
12. Вирок Козятинського міськрайонного суду Вінницької області від 31 жовтня 2019 р. Справа № 133/2345/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85269826>
13. Види домашнього насильства та їх класифікація. URL: https://rescentre.org.ua/images/Uploads/Files/poperedzhenya_dl/domashne_nasilstvo.pdf
14. Жорстокість над дітьми як соціальна проблема. Офіційний сайт Соломянської районної в місті Києві державної адміністрації. Повідомлення від 23.01.2015. URL: <http://www.solor.gov.ua/info/19/8052>.

Надійшла до редакції 30.11.2020

References

1. Havrylytsiv M. T. Mizhnarodnyi dosvid protydii simeinomu nasylstvu ta perspektyvy implementatsii v Ukraini [International experience in combating domestic violence and prospects for implementation in Ukraine]. Kryminalno-pravovi ta administratyvno-pravovi osnovy protydii nasylstvu v simi : materialy nauk.-prakt. internet-konf. (Ivano-Frankivsk, 27 ber. 2017 r.): redkol.: V. M. Vovk, A. P. Kalinichenko, A. V. Liashuk, I. V. Drozdova ta in.]. Ivano-Frankivsk : Natsion. akad. vnutr. sprav, 2017. S. 27–29. [in Ukr.].
2. Lesko N. V. Administratyvno-pravove zabezpechennia formuvannia ta realizatsii derzhavnoi polityky u sferi zakhystu ditei vid nasylstva ta inshykh protypravnykh dii [Administrative and legal support for the formation and implementation of state policy in the field of protection of children from violence and other illegal actions] : avtoref. dys. kand. yuryd. nauk. Lviv, 2019. 36 s. [in Ukr.].
3. Kazmirenko V. O. Vyiavy domashnoho nasylstva nad ditmy [Manifestations of domestic violence against children]. Yurydychna psykholohiia. 2017. № 1. S. 78–92. URL : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2010-1/doc/1/05.pdf> [in Ukr.].
4. Kosenko S. Zakhyst prav nepovnitnikh poterpilykh vid statevykh zlochyniv [Protection of the rights of juvenile victims of sexual crimes]. Pravo Ukrainy. 2003. № 2. S. 35–38. [in Ukr.].
5. Statystychna informatsiia [Statistical information]. Heneralna prokuratura Ukrainy: ofitsiinyi vebсайт. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html> (data zvernennia: 25.07.2020). [in Ukr.].
6. Za domashnie nasylstvo – za graty: Yak v Ukraini ta sviti boriatsia zi znuשchanniam u rodyni [For domestic violence - behind bars: How Ukraine and the world fight domestic abuse]. URL: <http://biloteg.org.ua/wp-content/uploads/2020/01/Nasylstvo.pdf> [in Ukr.].
7. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 r. № 2341 – III [Criminal Code of Ukraine of April 5, 2001 № 2341 - III]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (data zvernennia: 25.09.2020) [in Ukr.].
8. Pro zapobihannia ta protydiiu domashnomu nasylstvu [On preventing and combating domestic violence] : Zakon Ukrainy vid 07.12.2017 r. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (data zvernennia: 25.09.2020). [in Ukr.].
9. Simeinyi kodeks Ukrainy vid 10.01.2002 r. № 2947-III [Family Code of Ukraine of January 10, 2002 № 2947-III]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (data zvernennia: 25.09.2020). [in Ukr.].
10. Vyrok Liubarskoho raionnoho sudu Zhytomyrskoi oblasti vid 30 zhovtnia 2019 r. Sprava № 282/560/19 [Judgment of the Lyubar District Court of the Zhytomyr Region of October 30, 2019. Case № 282/560/19]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85276452> [in Ukr.].
11. Vyrok Brodivskoho raionnoho sudu Lvivskoi oblasti vid 31 zhovtnia 2019 r. Sprava № 439/1474/19 [Judgment of the Brody District Court of the Lviv Region of October 31, 2019. Case № 439/1474/19]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85339877> [in Ukr.].
12. Vyrok Koziatynskoho miskraionnoho sudu Vinnytskoi oblasti vid 31 zhovtnia 2019 r. Sprava № 133/2345/19 [Judgment of the Kozyatyn City District Court of Vinnytsia Region of October 31, 2019. Case № 133/2345/19]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85269826> [in Ukr.].
13. Vidy domashnoho nasylstva ta yikh klasyfikatsiia [Types of domestic violence and their classification]. URL : https://rescentre.org.ua/images/Uploads/Files/poperedzhenya_dl/domashne_nasilstvo.pdf [in Ukr.].
14. Zhorstokist nad ditmy yak sotsialna problema [Child abuse as a social problem]. Ofitsiinyi сайт Solomianskoi raionnoi v misti Kyievi derzhavnoi administratsii. Povidomlennia vid 23.01.2015. URL: <http://www.solor.gov.ua/info/19/8052>. [in Ukr.].

SUMMARY

Kateryna H. Vlad. Some aspects of improving criminal liability for domestic violence against children. There is the search for optimal ways to improve domestic legislation in terms of criminal liability for domestic violence against children. It has been established that all persons who are victims of domestic violence are under the same criminal legal protection, as the responsibility for domestic violence against them is provided in a single criminal law with a single punishment.

There are cases in court practice where a person guilty of domestic violence against an adult family member has received a more severe punishment than domestic violence against a child. However, a situation where a domestic abuser of a child receives a milder punishment than an adult abuser is not fully in line with the principle of the fairness of criminal law. The author has stated that the social danger of domestic violence against children, especially minors, is much higher than violence against adults, as it has a negative impact on the formation of personality, in particular, generates new generations of domestic abusers. As an adult, a child who is abused at home is more likely to be prone to such violence or to commit any other crime related to violence.

The author has concluded that it is expedient to consider the issue of establishing increased criminal liability for domestic violence against minors, compared to adults. For this purpose, it is possible to amend Article 126-1 of the Criminal Code of Ukraine with a qualified type of domestic violence – domestic violence committed against a minor child.

Ключові слова: дитина, домашнє насильство, зарубіжний досвід, кримінальна відповідальність, неповнолітні, насильство.

УДК 343.5

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-329-335

Вадим ДЯДІЧКО[©]

здобувач

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО НАД ДІТЬМИ В ОКРЕМИХ ДЕРЖАВАХ ЄВРОПИ

Здійснено пошук оптимальних шляхів вдосконалення вітчизняного законодавства в частині кримінальної відповідальності за сексуальне насильство над дітьми шляхом аналізу останніх змін і доповнень до КК деяких європейських країн. Одним із таких шляхів вбачається криміналізація такого діяння як кібергрумінг. Внаслідок аналізу відповідного кримінального законодавства Королівства Бельгія, Республіки Болгарія та Королівства Іспанія зроблено висновок, що підхід законодавця Республіки Болгарія стосовно нормативної регламентації кримінальної відповідальності за кібергрумінг вартій для вивчення його практичного застосування з метою з'ясування можливості запозичення у майбутньому вітчизняним законодавцем. Крім того, з позитивного боку відмічено наявність у КК цієї держави кримінальної відповідальності за розпусні дії або статеві зносини з неповнолітньою особою, яка займається проституцією. У КК Королівства Іспанія заслуговує на увагу наявність єдиної норми (ст. 183), яка містить різноманітні прояви сексуального насильства стосовно дітей. Зауважено, що такий підхід законодавця цієї держави також потребує окремого, більш глибокого аналізу, для його можливого запозичення вітчизняним законодавцем.

Ключові слова: зарубіжний досвід, звалтування, кібергрумінг, кримінальна відповідальність, неповнолітні, сексуальне насильство.

Постановка проблеми. Сексуальне насильство над дітьми є глобальною проблемою, яке щоденно завдає шкоди одному з найцінніших благ наймолодших членів суспільства – їх праву на статеву недоторканість, а якщо вони досягли віку шістнадцяти років, то на статеву свободу.

Крім того, таке насильство може заподіювати фізичний біль, моральні страждання, підірвати почуття безпеки, захищеності дитини, тримати її у стані постійного нервового напруження, що може призвести до розладів психіки, депресій, нервових зривів чи розвитку психічного захворювання тощо. Для України, як і для багатьох інших країн світу, ця проблема є досить гострою [1, с. 27].

© Дядічко В. І., 2020

khvg7747@gmail.com